

Zápis

z obhajoby disertační práce paní **Mgr. Kateřiny Pečtové** konané dne **11.1.2016**,

téma práce: „**Reprezentace vztahové vazby u drogově závislých pacientů**“

přítomní: prof. PhDr., Jiří Šípek, CSc., Ph.D., doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc., PhDr. Tamara Hrachovinová, CSc., PhDr. Markéta Niederlová, Ph.D., Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc., doc. PhDr. Jan Srnec, CSc., prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc., PhDr. Alena Javůrková, Ph.D.

Předseda komise p. prof. Šípek zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel představil doktorandku a seznámil komisi s uchazečkou a její disertační prací.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací. Sdělila přehled teoretické části: základní východiska: teorie vztahové vazby, emoční regulace, mentalizace, teorie závislosti a sebededikace, psychoanalytická teorie závislosti, zobrazovací metody ve výzkumu závislosti a ve výzkumu teorie vztahové vazby, neurobiologie závislosti. Dále kandidátka představila empirickou část práce: cíle (zjistit míru úzkosti a vyhýbavosti k matce, otci, partnerovi, nejlepšímu kamarádovi u dospělých závislých a u běžné dospělé populace), přehled výzkumných hypotéz, metodologii a použité nástroje (dotazník – ECR-RS) a statistické zpracování dat. Dotazník ECR-RS sleduje míru vztahové úzkosti a vztahové vyhýbavosti. Dvě osy rozdělují dvojdimenzionální prostor na 4 typy osobnosti. Výsledky: závislí dosahují vyšších skóre úzkosti i vyhýbavosti v dotazníku ECR-RS ve všech vztazích - ve vztahu k matce, otci, partnerovi, nejlepšímu kamarádovi. Výsledky potvrdily autorčiny hypotézy. Rozdělení výsledků dotazníku na 4 typy osobnosti se nepodařilo potvrdit u experimentální skupiny. Což autorka vysvětluje v diskusi.

Poté oponentky PhDr. Alena Javůrková, Ph.D. a prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc. přednesly závěry svých posudků.

Profesorka Lenka Šulová považuje téma práce za společensky aktuální. Závislost na drogách ve vztahu k síle vztahové vazby je nový směr výzkumu v ČR. Oceňuje množství použitých zdrojů, logickou návaznost kapitol a interdisciplinární přístup teoretické části. Oponentka kritizuje kolísavou kvalitu zpracování kapitol teoretické části. Text jako celek však považuje za čtivý a přehledný. Zmiňuje několik výhrad k terminologii použité v teoretické části – např. místo termínu

reprezentace uvádět mentální reprezentace, místo termínu vztahová vazba, používat spojení vztahová vazba ve smyslu teorie attachmentu atd. Dále postrádá podrobnější zpracování teorie attachmentu a odkaz na Matějčkovy výzkumy nechtěných dětí. V empirické části si oponentka cení obsáhlé diskuse a jejího členění. Formulace hypotéz svědčí o dobré informovanosti autorky v tématu. Za hlavní přínos považuje zavedení nástroje umožňující měření míry vztahové vazby u adolescentů i dospělých. Celkově oponentka považuje práci za kvalitní a vhodnou k obhajobě.

Doktorka Alena Javůrková oceňuje aktuálnost práce a zaměření na klinickou populaci. Přínosné je podrobný popis neurobiologie závislostí v teoretické části práce. Praktická část je dle oponentky kvalitně obsáhle zpracovaná. Oponentka vznesla několik dotazů ke kandidátce. Kandidátka uvádí, že jako první v českém prostředí používá výše zmíněný dotazník, oponentka ovšem našla jiné verze dotazníku použité již dříve v několika diplomových pracích. Podobně také oponentka našla diplomové práce zabývající se vztahovou vazbou u závislých matek, které nepoužívaly stejné nástroje jako autorka. Byla kandidátka s těmito pracemi obeznámena? Jak se staví ke kontinuu míry vyhybavosti a úzkostnosti, kdyby se nepoužívalo typologické rozdělení? Jak kandidátka okomentujete rozdíl ve výsledcích závislých a zdravých? Celkově považuje práci za kvalitní a doporučuje k obhajobě.

Kandidátka Mgr. Pečtová odpovídá na posudky oponentů. Souhlasí s nahrazením termínu reprezentace za mentální reprezentace a upřesnění termínu „vztahová vazba“ za „vztahová vazba ve smyslu attachmentu“. Přijímá většinu připomínek profesorky Šulové k terminologii. Kandidátka připouští, že by bylo vhodné doplnit kapitolu o dalším vývoji teorie attachmentu, podobně také kapitolu o české tradici vývojové psychologie závislých. Kandidátka se domnívá, že dřívější české diplomové práce na podobné téma použily jiných dotazníků. Diplomové práce zaměřující se na vztahovou vazbu u závislých matek byly publikovány až po r. 2014, kdy kandidátka dokončila rešerši literatury, proto je do teoretické části nezahrnula. Autorka použila rozdělení vztahových vazeb podle autora dotazníku. Výsledky potvrzují rozdělení osob podle jednotlivých škál úzkosti a vyhybavosti, ale nepotvrzují rozdělení osob na 4 typy.

Oponentky jsou spokojeny s reakcemi autorky.

Diskuse:

V diskusi postupně vystoupili PhDr. Tamara Hrachovinová, CSc., prof. PhDr., Jiří Šípek, CSc., Ph.D., doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc., doc. PhDr. Jan Srnec, CSc.

Doktorka Hrachovinová se ptá, zda je metoda užitečná pro použití v praxi, zda by jí kandidátka doporučila u dospělé populace a zda je dostatečně validní. Neodráží výsledek dotazníku spíše kontext současného života závislého v komunitě než dlouhodobý postoj závislého ve vztazích?

Odpověď: Kandidátka považuje dotazník za vhodný pro populaci závislých, protože je jednoduchý a odpovídá mentální kapacitě závislých. U běžné dospělé populace by bylo vhodnější použít komplexnější nástroj. Odpovědi závislých jsou ovlivněny kontextem života v komunitě, ale ne zásadně. Podle kandidátky by bylo zajímavé sledovat vývoj vazby v průběhu léčby.

Profesor Šípek připomíná, že výsledky nepotvrdily přímo alternativní hypotézu, pouze vyvrátily nulovou hypotézu. Statistická analýza nemůže vyvrácením nulové hypotézy automaticky potvrdit alternativní hypotézu.

Odpověď: Kandidátka nechává připomínku bez reakce.

Docentka Gillernová by uvítala zahrnutí dat od rodičů - názory, postoje rodičů a jejich vliv na vztahovou vazbu závislých.

Odpověď: Kandidátka potvrzuje, že aktivní účast rodičů v léčbě závislých je silným podpurným faktorem, který pravděpodobně zvyšuje vztahovou vazbu.

Docent Srnec poznamenává, že by se autorka mohla více věnovat české a evropské literatuře závislostí. Písemné poděkování v práci není přesné – kandidátka zaměnila dvě psycholožky stejného jména.

Odpověď: Kandidátka nechává připomínku bez reakce.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování: 7 členů komise – přítomno 5 členů komise – 5 kladných hlasů. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Hana Orliková

Podpis předsedy komise:

